

KLAGANDE

Vård- och omsorgsnämnden i Eskilstuna kommun
631 86 Eskilstuna

MOTPART

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

God man: [REDACTED]

[REDACTED]
[REDACTED]

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten i Linköpings dom den 23 november 2015 i mål
nr 2126-15, se bilaga A

SAKEN

Korttidsvistelse enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa
funktionshindrade (LSS)

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten avslår överklagandet.

YRKANDEN M.M.

Vård- och omsorgsnämnden yrkar att kammarrätten upphäver förvaltningsrättens dom och fastställer nämndens beslut och anför bl.a. följande. ■■■■■ bor i föräldrahemmet och har genom sin moder, som är god man, valt sina anhöriga (sin mor och bror) som utförare av den personliga assistansen. Ett av syftena med insatsen korttidsvistelse är att bereda anhöriga avlösning i omvårdnadsarbetet. Stor del av ■■■■■ omvårdnadsbehov i hemmet, dvs. när han inte är på daglig verksamhet, ska tillgodoses genom den beviljade personliga assistansen. Det är alltså den eller de personliga assistenterna som utför stora delar av omvårdnadsarbetet för honom. Genom att välja utomstående assistenter skulle hans anhöriga inte behöva utföra detta omvårdnadsarbete. Att arbeta som personlig assistent åt en anhörig är helt frivilligt. Det kan inte ha varit lagstiftarens mening att enskilda ska kunna få insatsen korttidsvistelse för att anhöriga ska få avlösning i ett omvårdnadsarbete som motsvarar den tid då de är anställda som personliga assistenter för att utföra samma omvårdnadsarbete. Nämnden har således haft rätt att avslå ■■■■■ ansökan eftersom de behov som insatsen ska tillgodose i form av miljöombyte, rekreation och avlastning redan varit tillgodosedda genom de redan beviljade insatserna personlig assistans och daglig verksamhet. ■■■■■ får därmed anses ha varit tillförsäkrad goda levnadsvillkor utan insatsen korttidsvistelse. Han är från och med april 2015 beviljad personlig assistans med 116, 83 timmar i veckan.

■■■■■ har, genom sin gode man, förelagts att svara på överklagandet men har inte inkommit med något yttrande.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Frågan i målet är om [REDACTED] har rätt till korttidsvistelse utanför det egna hemmet. Sådan korttidsvistelse kan beviljas både för eget rekreationsändamål och för behov av avlösning av anhörig, se rättsfallet RÅ 2006 ref. 66.

Det framgår inte annat av utredningen än att [REDACTED] behov av miljöombyte och rekreation är tillgodosedda genom assistansersättningen och hans dagliga verksamhet. Vidare framgår det inte av utredningen i målet att han inom nära förstående tid ska flytta till egen bostad. Korttidsvistelse framstår därför inte heller som motiverad som en förberedelse för att [REDACTED] ska flytta hemifrån (jfr rättsfallet HFD 2013 ref. 70 och kammarrättens dom den 3 september 2015 i mål nr 3356-14).

Vad gäller [REDACTED] anhörigas behov av avlösning och avlastning ges avlastning under den dagliga verksamhet som beviljats honom. Vidare kunde de anhöriga ha fått avlastning genom att anlita någon utomstående som personlig assistent för [REDACTED] som är vuxen. Den omständigheten att de anhöriga valt att själva utföra den personliga assistansen bör därför minska rätten till korttidsvistelse för behov av avlösning av anhörig.

Av utredningen framgår emellertid att det i familjen även finns minderåriga barn. Med hänsyn till dessa samt [REDACTED] omfattande funktionsnedsättning och de krav på anpassningar som dessa medför kan de anhörigas behov av avlastning inte anses vara tillgodosedda fullt ut genom övriga beviljade insatser. Med hänsyn till denna begränsade rätt till korttidsvistelse bör det slut förvaltningsrätten kommit till inte ändras.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 1).

Kammarrättsrådet Bodil Stelzer (ordförande), kammarrättsrådet Göran Mattsson och kammarrättsrådet Evalotta Grip (skiljaktig) har deltagit i avgörandet.

Föredragande: Helen Landström

Evalotta Grips skiljaktiga mening:

Jag instämmer i majoritetens bedömning förutom vad gäller frågan om de anhörigas behov av avlösning. Enligt min mening är anhörigas behov av avlösning i sin helhet tillgodosett genom beviljade insatser i form av assistansersättning och daglig verksamhet.

Jag anser att [REDACTED] inte kan anses ha behov av insatsen korttidsvistelse för att tillförsäkras goda levnadsvillkor. Enligt min mening bör därför förvaltningsrättens dom upphävas och nämndens beslut fastställas.

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I LINKÖPING****DOM**
2015-11-23
Meddelad i
LinköpingMål nr
2126-15**KLAGANDE**[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]God man: [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]**MOTPART**Vård- och omsorgsnämnden i Eskilstuna kommun
631 86 Eskilstuna**ÖVERKLAGAT BESLUT**

Vård- och omsorgsnämnden i Eskilstuna kommuns beslut den 16 mars 2015

SAKEN

Korttidsvistelse enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDEFörvaltningsrätten upphäver det överklagade beslutet och förklarar att [REDACTED]
[REDACTED] har rätt till insatsen korttidsvistelse utanför det egna hemmet.

Målet lämnas åter till vård- och omsorgsnämnden i Eskilstuna kommun för vidare handläggning i enlighet med domskälen.

Dok.Id 225167

Postadress
Box 406
581 04 Linköping**Besöksadress**
Brigadgatan 3**Telefon**
013-25 11 00
E-post:
forvaltningsrattenilinkoping@dom.se**Telefax**
013-25 11 40**Expeditionstid**
måndag – fredag
08:00-16:00

YRKANDEN M.M.

Vård- och omsorgsnämnden i Eskilstuna kommun beslutade den 16 mars 2015 att avslå [REDACTED] ansökan om fortsatt korttidsvistelse och angav som skäl för beslutet att [REDACTED] redan genom övriga beviljade insatser, personlig assistans och daglig verksamhet, är tillförsäkrad goda levnadsvillkor.

[REDACTED] yrkar att fortsatt och utökat korttidsvistelse ska beviljas och anför bl.a. följande. Enligt LSS ska korttidsvistelse vara en avlastning för såväl den funktionshindrade som hans familj. Korttidsvistelsen har i hög grad avlastat hans anhöriga och hans syskon har under några dagar getts möjlighet att få de vuxnas odelade uppmärksamhet. Övergången från skola till daglig verksamhet var jobbig och även om planen är att han på sikt ska flytta till eget boende är detta inte aktuellt nu eftersom han i dagsläget har ett behov av att vistas i en känd och trygg miljö.

Vård- och omsorgsnämnden bestrider bifall till överklagandet och anför bl.a. följande. [REDACTED] är i behov av kontinuitet och mår bra av att omges med människor som han känner och att delta i så få sammanhang som möjligt. För att tillgodose detta är han beviljad personlig assistans och daglig verksamhet. Hans behov av miljöombyte och rekreation är genom dessa insatser tillgodosedda och han anses därmed vara tillförsäkrad goda levnadsvillkor.

UTREDNINGEN I MÅLET

Av handlingarna i målet framgår bl.a. följande. [REDACTED] bor tillsammans med sin mamma och tre av sina fyra syskon. Han har ett dubbelt handikapp med autism och psykologisk utvecklingsstörning och är i behov av stöd i de flesta moment i den dagliga livsföringen samt tillsyn under hela sin vakna tid. Han har inget talat språk och klarar inte av att själv påbörja,

genomföra och avsluta aktiviteter. Han har svårt med förändringar och det är viktigt att dessa sker i små steg åt gången för att han ska känna sig trygg. Övergången från skola till daglig verksamhet var svår men fungerar numera bra och personalen beskriver att han har gjort framsteg och visar intresse av att fortsätta utvecklas.

██████████ är beviljad assistansersättning med 46,11 timmar i veckan och hans mamma och bror utför arbete som personliga assistenter i föräldrahemmet. Av Försäkringskassans beslut om assistansersättning framgår bl.a. att det i de beviljade assistanstimmarna även ingår tid för fritidsaktiviteter samt att tillsynsinsatsen i stället är beaktad i vårdbidraget. ██████████ är vidare beviljad daglig verksamhet och har tidigare, fram t.o.m. den 27 mars 2015, varit beviljad korttidsvistelse utanför hemmet med sex dygn per månad samt två sammanhängande veckor under året för att få möjlighet till miljöombyte, rekreation och personlig utveckling samt för att ge hans mamma avlösning i hemmet och utrymme för egen avkoppling.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Rättslig reglering m.m.

Av 1 § 1 LSS framgår att lagen innehåller bestämmelser om insatser för särskilt stöd och särskild service bl.a. åt personer med utvecklingsstörning, autism eller autismliknande tillstånd.

Av 7 § LSS framgår att de personer som omfattas av lagen har rätt till insatser i form av särskilt stöd och särskild service enligt 9 § 1 – 9 LSS, om de behöver sådan hjälp i sin livsföring och om deras behov inte tillgodoses på annat sätt. Den enskilde ska genom insatserna tillförsäkras goda levnadsvillkor. Insatserna ska anpassas till mottagarens individuella behov och ut-

formas så att de är lätt tillgängliga för dem som behöver dem och stärker deras förmåga att leva ett självständigt liv. En sådan insats är bl.a. korttidsvistelse utanför det egna hemmet enligt 9 § 6 LSS.

Av lagens förarbeten (prop.1992/93:159 s. 178) framgår bl.a. följande. Korttidsvistelse innebär att en funktionshindrad person tillfälligt under en kortare eller längre tid vistas på ett korttidshem, hos en familj eller deltar i en lägerverksamhet. Syftet med insatsen är dels att den funktionshindrade personen ska erbjudas miljöombyte och rekreation, dels att anhöriga därigenom kan beredas avlösning i omvårdnadsarbetet. Insatsen bör också kunna ses som ett led i att bryta beroendeförhållandet mellan barn och föräldrar. Korttidsvistelse bör kunna erbjudas både som en regelbunden insats och som en lösning vid akuta situationer.

Högsta förvaltningsdomstolen har slagit fast att korttidsvistelse bör kunna komma i fråga för att tillgodose såväl enbart behov av avlösning som enbart behov av miljöombyte eller rekreation. Det saknas grund för att kräva att båda rekvisiten är uppfyllda. Avgörande för om en rätt till korttidsvistelse föreligger i ett visst fall är dock om den enskilde har behov av just en sådan insats och detta behov inte tillgodoses på annat sätt. (RÅ 2006 ref. 66 I och II).

Förvaltningsrättens bedömning

██████████ är p.g.a. sitt dubbla handikapp i behov av ständig tillsyn och stor hjälp i de flesta moment i den dagliga livsföringen. Han är beviljad personlig assistans och daglig verksamhet och var beviljad korttidsvistelse fram t.o.m. den 27 mars 2015. Frågan i målet är huruvida han även fortsättningsvis har rätt till insatsen korttidsvistelse utanför det egna hemmet.

Avgörande för om [REDACTED] har rätt till den begärda insatsen är om han har behov av just denna insats och behovet inte tillgodoses på annat sätt.

Av utredningen framgår inget annat än att [REDACTED] behov av miljöombyte och rekreation får anses vara tillgodosedda genom de beviljade insatserna personlig assistans och daglig verksamhet.

Med hänsyn till [REDACTED] omfattande funktionsnedsättning, med de krav på anpassning och ständig tillsyn som detta medför, anser förvaltningsrätten att hans anhörigas behov av avlastning motiverar insatsen korttidsvistelse utanför det egna hemmet. Behovet av avlastning bedöms inte vara tillgodosett genom övriga beviljade insatser och Vård- och omsorgsnämnden har heller framfört något som talar mot denna bedömning. Förvaltningsrätten finner på grund därav att [REDACTED] är berättigad till insatsen korttidsvistelse utanför det egna hemmet. Överklagandet ska därmed bifallas.

Målet går åter till Vård- och omsorgsnämnden i Eskilstuna kommun för att som första instans besluta om lämplig omfattning och övrig utformning av insatsen korttidsvistelse.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1

Tomas Kjellgren

I avgörandet har även nämndemännen Charlotte Ekström Lindén, Ingvar Willing och Carl Sääv medverkat. Föredragande har varit Louise Danielsson.

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Jönköping.

Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.

För att kammarrätten ska kunna ta upp Ert överklagande måste Er skrivelse ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då Ni fick del av domen/beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Om sista dagen för överklagande infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att besvärshandlingen kommer in nästa vardag.

Om klaganden är en part som företräder det allmänna, ska överklagandet alltid ha kommit in inom tre veckor från den dag beslut meddelades.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress där klaganden kan nå för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.
2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga kammarrättens avgörande ska skriva till Högsta förvaltningsdomstolen. Skrivelsen ställs alltså till Högsta förvaltningsdomstolen *men ska skickas eller lämnas till kammarrätten*.

Överklagandet ska ha kommit in till kammarrätten *inom tre veckor* från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagande för det allmänna räknas dock från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagande infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommar-, jul- eller nyårsafton, räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Högsta förvaltningsdomstolen krävs att *prövningstillstånd* meddelas. Högsta förvaltningsdomstolen lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas eller om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står kammarrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Högsta förvaltningsdomstolen varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla följande uppgifter;

1. den klagandes namn, person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nås för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till Högsta förvaltningsdomstolen
2. det beslut som överklagas med uppgift om kammarrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet
3. de skäl som klaganden vill åberopa för sin begäran om att få prövningstillstånd
4. den ändring av kammarrättens beslut som klaganden vill få till stånd och skälen för detta
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.